

Jalankulkijarastit (1 lk.) Rastiaineisto

Yleisesittely

Tavoitteet

- Toiminnallista liikennekasvatusta oikeassa liikenneympäristössä ja oikeissa liikennetilanteissa
- Koulun lähiympäristöön (ja riskipaikkoihin) tutustuminen
- Liikuntaa ja raitista ilmaa

Kohderyhmä

- Ykkösluokkalaiset
- Eskarit (tulevat ykköset)

Toteutus

- Opettajille valmis rastimateriaali toimintavinkeineen
- Koulu ideoi itse rastien paikat koulun lähiympäristöstä
- Toteutetaan syksyisin esim. Liikenneturvallisuusviikolla tai Liikkujan viikolla

Rastit (perusmallissa neljä rastia)

1. Jalankulkijan paikka
2. Turvallinen tienylitys
3. Turvallisesti bussilla
4. Turvallisesti autolla (sis. keskustelun omin voimin liikkumisesta)
5. Koulukohtaisesti harkittavat rastit: vaaranpaikat, jalankulkijan liikennevalot, kiertoliittymä, radan ylitys, alikulkukäytävä jne.

Toteutusmalleja

- Perusmalli 1: neljän rastin kierros, kiinteät rastinpitäjät, lapsiryhmän mukana siirtymissä mielellään kaksi opettajaa, 15–20 min / rasti
- Perusmalli 2: neljän rastin kierros, opettaja kiertää ryhmän/luokan kanssa rastipaikalta toiselle ja käy teeman läpi oppilaiden kanssa
- Tutustumisretki koulun lähiympäristöön: Suunnitellaan 1-2 km kävelyretki koulun lähiympäristöön, pohditaan rastiteemoihin liittyvät pysähdyspaikat, kutakin teemaa käsitellään/harjoitellaan retken aikana useamman kerran

Koko kierros 1-2 km

Perusrastien kuvaukset ja ohjeistus

RASTI 1: JALANKULKIJAN PAIKKA

- Rastilla kerrataan jalankulkijan määritelmä ja jalankulkijan paikka liikenteessä. Jalankulkijoiksi lasketaan kävelen liikkuvien lisäksi rullaluistelijat ja -lautailijat, rullasuksilla hiihtäjät, potkukelkkailijat, pyörätuolilla kulkevat. Polkupyörä on ajoneuvo ja pyöräilijä ajoneuvon kuljettaja, mutta pyörän taluttaja on jalankulkija.
- Jalankulkijan ja pyöräilijän on käytettävä omia väyliään. Jalankulkijan paikka liikenteessä on jalkakäytävällä tai yhdistetyllä jalkakäytävällä ja pyörätiellä. Mikäli näitä ei ole käytettävissä, on jalankulkijan käytettävä ajoradan reunaa.

Jalkakäytävä: Jalkakäytävä on tarkoitettu vain jalankulkijoille. Alle 12-vuotias saa kuitenkin ajaa pyörällä jalkakäytävällä, jos ajaminen ei häiritse muita kulkijoita.

Yhdistetty pyörätie ja jalkakäytävä. Jalankulkija kulkee oikeassa tai vasemmassa reunassa. Pyöräilijä ajaa oikeassa reunassa. **Tämä on yleisin pyörätietyyppi Hyvinkäällä!**

Pyörätie ja jalkakäytävä rinnakkain. Jalankulkijalle ja pyöräilijälle on osoitettu omat puoliskonsa (liikennemerkki kertoo tämän). Ne on erotettu toisistaan esimerkiksi valkoisella viivalla tai muulla materiaaleilla.

RASTI 1: JALANKULKIJAN PAIKKA

KESKUSTELE

Jalankulkijan määritelmä
Erilaiset kulkuväylät
Pyöräily jalkakäytävillä
Kulkeminen autotien varressa
Pimeässä näkyminen

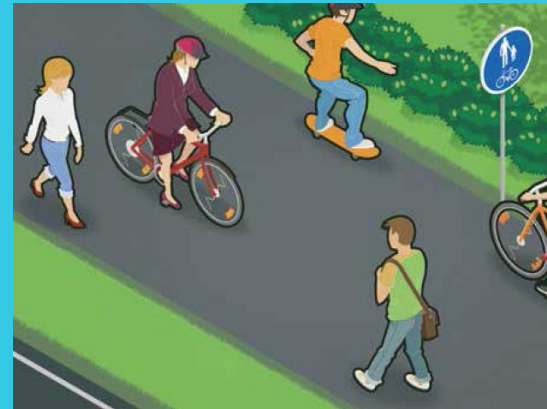
TOIMINTAESIMERKKI

Bongaillaan jalankulkijan liikennemerkkejä
Harjoitellaan sijoittumista erilaisilla väylille (erilaisia väyliä voi piirtää vaikka katuliiduilla)

Pyörätie ja jalkakäytävä rinnakkain

Yhdistetty pyörätie ja jalkakäytävä

Kuvat: Liikenneturva

NÄITÄ TARVITSET

Sopiva pyörätie
Katuliituja
Tulostettuna keskeiset liikennemerkkit

RASTI 2: TURVALLINEN TIENYLYTYS

- Rastin tavoitteena on opetella turvallisen tienlytyksen perussääntöjä. Jalankulkijan vaaratilanteet syntyvät useimmiten teitä ylittäessä.
- Jalankulkija voi ylittää tien suojatietä pitkin, ylikulkusiltaa pitkin ja alikulkutunnelin kautta. Suojatieristeyksessä voi olla liikennevalot, jolloin ne määräävät milloin tien saa ylittää.
- Jos suojatietä, ylikulkusiltaa tai alikulkutunnelia ei ole, valitaan tienlytykseen sellainen kohta, josta näkee hyvin kumpaankin suuntaan. Ennen ylitystä on hyvä pysähtyä ja katsoa huolellisesti molempiin suuntiin.

Tien ylitys suojatiellä:

- Pysähdy suojatien eteen.
- Katso huolellisesti molempiin suuntiin.
- Kuuntele.
- Katso vielä kerran ja kävele reippaasti yli, mutta älä juokse!

Liikennevaloilla ohjattu tienlytys:

- Odota jalkakäytävällä, että jalankulkijoiden punainen valo muuttuu vihreäksi.
- Kun valo on vihreä, tarkista että vasemmalta tuleva tai kääntyvä auton kuljettaja on nähnyt sinut ja pysähtynyt.
- Ylitä tie reippaasti.
- Jos valo ehtii vaihtumaan punaiseksi, kannattaa silti jatkaa matkaa eikä kääntyä takaisin.

Lisäksi...

- Tarkista aina itse, voiko tien ylittää turvallisesti.
- Tienlytyksissä ei ole turvallista käyttää matkapuhelinta. Myös musiikin kuuntelu vaikuttaa muun liikenteen havaitsemiseen.
- Heijastin auttaa tietä ylittävää jalankulkijaa näkymään pimeässä.
- Jos bussista poistumisen jälkeen aiot ylittää tien, odota aina, kunnes bussi on lähtenyt pysäkiltä.

RASTI 2: TURVALLINEN TIENYLYTYS

KESKUSTELE

Perussääntö: Pysähdy, katso, kuuntele, katso.

Mitä jos suojatietä ei ole?

Matkapuhelimen käyttöön liittyvät vaarat

Pimeässä näkyminen

TOIMINTAESIMERKKI

Opettaja näyttää esimerkkisuorituksen tienlylyksestä

Oppilaat harjoittelevat yksittäin tai pareittain tienlylystä

NÄITÄ TARVITSET

Sopivan vilkas ja koululaisille keskeinen suojatie

Turvallinen odotuspaikka suojatin vieressä

RASTI 3: TURVALLISESTI BUSSILLA

➤ *Lapset käyttävät joukkoliikennettä koulumatkoilla, kuljettaessa harrastuksiin sekä usein myös koulupäivän aikana tehtävillä matkoilla. Tällä rastilla keskustellaan turvallisista toimintatavoista bussilla ja koulutaksilla matkustettaessa.*

Matka pysäkille. Pysäkille lähdetään ajoissa. Kiire aiheuttaa helposti vaaratilanteita. Reittivalinnassa kiinnitetään huomiota erityisesti tienylitysten turvallisuuteen. Kevyen liikenteen väyliä käytetään aina kun se on mahdollista. Lyhyin reitti ei aina ole turvallisimman. Pimeällä käytä aina heijastinta.

Turvallisuus odotuspaikalla ja pysäkkialueella. Odotuspaikalla ei ole aina varsinaista pysäkkialuetta. Tällöin turvallisuuteen on kiinnitettävä erityistä huomiota ja kyytiä odotettava mahdollisimman tien reunassa. Pysäkki tai odotuspaikka ei ole leikkipaikka. Hämärässä ja pimeällä heijastin lisää bussia odottavien turvallisuutta.

Kyytiin nousu. Tyypillisimmät vaaratilanteet ennen kyytiin nousua syntyvät, kun juostaan vielä liikkuvan auton vieressä tai sitä kohti. Tällöin on vaara, että joku kaatuu ja pahimmassa tapauksessa jää auton alle. Kun auto on täysin pysähtynyt, nousta kyytiin rauhallisesti jonossa. Älä ryntäile, etuile tai töni muita! Älä koskaan mene peruuttavan auton taakse tai juokse bussiin viime hetkellä oven jo sulkeutuessa.

Käyttäytyminen matkalla. Kuljettajaa tervehditään aina kyytiin noustessa. Taksissa käytetään aina turvavyötä. Myös bussissa käytetään turvavyötä, jos ne on asennettu. Matkan aikana istutaan paikallaan. Turhaa liikkumista bussissa on syytä välttää: se häiritsee kuljettajaa, ja yllättävässä jarrutuksessa käytävällä voi kaatua ja loukata itsensä.

Poistuminen kyydistä. Kun astut bussista ulos, varo ohi ajavia polkupyöriä ja muuta liikennettä. Jos bussista poistumisen jälkeen aiot ylittää tien, odota, kunnes bussi on lähtenyt pysäkiltä. Tie ylitetään vasta, kun auto on poistunut pysäkiltä ja nähdään riittävän pitkälle molempiin suuntiin. Tietä ei saa milloinkaan lähteä ylittämään bussin tai taksin edestä tai takaa!

RASTI 3: TURVALLISESTI BUSSILLA

KESKUSTELE

Matka pysäkillä
Turvallisuus pysäkillä
Kyytiin nousu
Turvavyön käyttö
Bussissa käyttäytyminen
Bussista poistuminen

TOIMINTAESIMERKKI

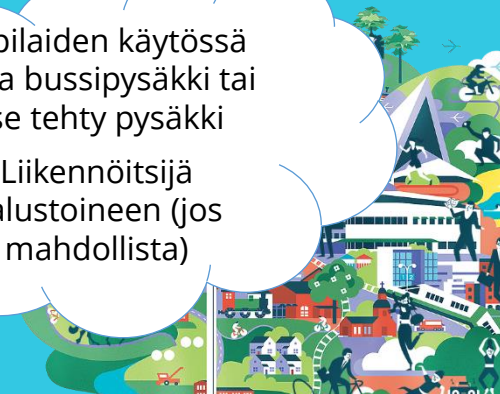
Harjoitellaan käytännössä
bussin pysäyttämistä,
bussin odottamista,
bussiin nousua ja bussista
poistumista

NÄITÄ TARVITSET

Oppilaiden käytössä
oleva bussipysäkki tai
itse tehty pysäkki

Liikennöitsijä
kalustoinen (jos
mahdollista)

RASTI 4: TURVALLISESTI AUTOLLA

- Tällä rastilla on tarkoitus keskustella autolla matkustamisen turvallisista toimintamalleista, omin voimin liikkumisen tärkeydestä ja koulun piha- ja pysäköintialueen vaaranpaikoista.

Koulumatkat ovat merkittävä osa lapsen päivittäistä ulkoilua ja liikuntaa. Vireyden ja keskittymiskyvyn on todettu olevan parempia silloin, kun koulumatka suoritetaan omin voimin ulkoillen. Auton takapenkillä lapsi ei kartuta omia liikennetaitojaan samalla tavalla kuin itse liikenteessä kulki. Lisäksi turha autoliikenne lisää koulun lähiympäristön liikenneturvallisuusriskejä.

Turvavyö on autossa matkustavan tärkein turvalaite. Turvavyö pelastaa henkiä ja suojaaa vammautumisilta. Turvavyötä on käytettävä aina, kun ajaa autoa tai on sen kyydissä. Myös bussissa ja koulutaksissa tulee käyttää turvavyötä. Lapsen turvavyön käytöstä vastaa vanhempi tai auton kuljettaja, jos vanhempi ei ole mukana.

135 senttiä on pituus, johon asti lapsen tulee käyttää painonsa mukaista turvaistuinta tai istuinkoroketta autossa. Näin sanoo myös laki. **Takapenkki on lapselle turvallisin paikka.** Takapenkki on lapselle turvallisin paikka. Alle 140 cm pituisten lasten ei suositella matkustavan etupenkillä. Etupenkillä istuvalle lapselle turvatyynyn laukeaminen saattaa olla todella kohtalokasta, koska lapsen pää osuu turvatyynyn väärässä kulmassa.

Kuvat: Liikenneturva

RASTI 4: TURVALLISESTI AUTOLLA

KESKUSTELE

Omin voimin liikkuminen
Turvaistuimen pituusraja
Turvavyö
Etupenkki vai takapenkki
Koulun saattoalueen vaarat

TOIMINTAESIMERKKI

Kukin lapsi mittaa
pituutensa, keskustellaan
mitä tulos tarkoittaa
Esim. joukkuenauhoja
käyttäen harjoitellaan
turvavyön oikeanlaista
käyttöä

Turvavyön oikeanlainen käyttö

CM

135 cm

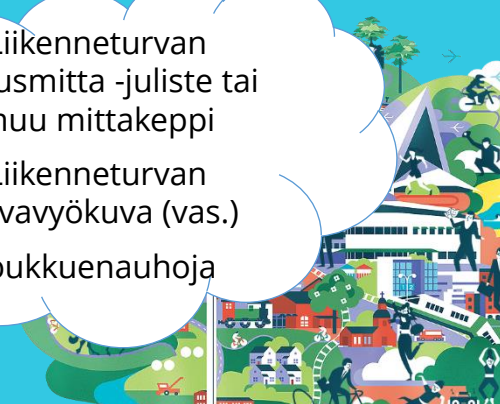
Alle 135 cm pitkä lapsi
tarvitsee turvalaitetta
autossa matkustaessaan,
sitä edellyttää myös laki.

Turvavyöistuin

NÄITÄ TARVITSET

Liikenneturvan
pituusmitta -juliste tai
muu mittakeppi
Liikenneturvan
turvavyökuva (vas.)
Joukkuenauhoja

RASTIEN TUKIMATERIAALI

Katso jalankulkijarastien -esittelyvideo

- www.xxx

Jalankulkijan paikka + Turvallinen tienylitys

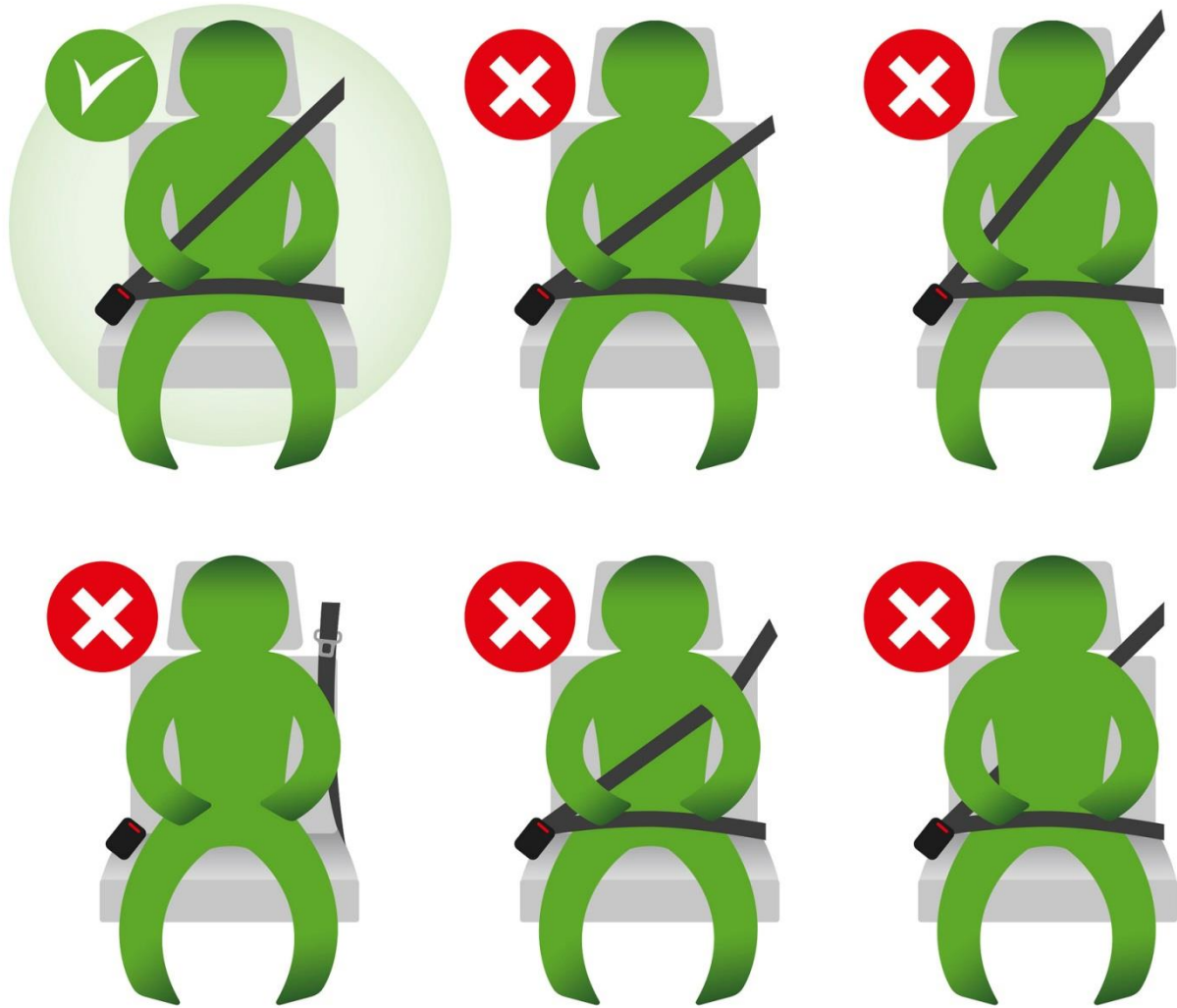
- Ohjeita jalankulkijalle: <https://www.liikenneturva.fi/fi/selkosuomi/ohjeita-jalankulkijalle>
- Liikenneturvan Jalan ja pyörällä -opasvideot: https://www.youtube.com/playlist?list=PL0McFvjKHj-D9YG11UNf_30rqWCiygf9J
- Heijastinvideo: https://www.youtube.com/watch?v=BF6sE7vJnDg&index=6&list=PL0McFvjKHj-C3_tjS0WeCj9XqKgbv6g5b
- Lapsen matkapuhelimen käyttö liikenteessä:
<https://www.liikenneturva.fi/fi/eri-ikaisena/lapsen-matkapuhelimen-kaytto-liikenteessa>

Turvallisesti autolla

- Liikenneturvan turvaistuinvideot: <https://www.youtube.com/playlist?list=PL0McFvjKHj-AbzcP5Lgthi5PCfj8VkQ6a>
- Pituusmittajuliste: <https://www.liikenneturva.fi/fi/materiaalit/lapset>

Turvavyön oikeanlainen käyttö

HYVINKÄÄ

Lisätietoja:

Liikennesuunnittelija

Marjukka Aronen

p. 040 566 8725

marjukka.aronen(at)hyvinkaa.fi

